

ზურაბ რთველიაშვილი და ქართული პოეტური პერფორმანსი

გოგიაშვილი ნინო

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

DOI: <https://doi.org/10.52340/tuw.2022.15>

აბსტრაქტი. როდესაც ქართულ პოეტურ პერფორმანსს ვახსენებთ, მაშინვე ზურაბ რთველიაშვილის სახელი ტივტივდება მეხსიერებაში; ის იყო პოეტი-პერფორმერი, რომელიც სულ ახლახანს გარდაიცვალა, ადრეულ ასაკში, თუმცა, თავისივე პოეზიის მსგავსი მგზნებარე და აფეთქებული სიცოცხლის განმავლობაში, ბევრი შესანიშნავი ლექსი, პერფორმანსი და მოგონება დატოვა.

პერფორმანსი ხელოვნების სინკრეტული ფორმაა, სადაც მონაცვლეობს სიტყვა, ბგერა, რიტმი, მუსიკა, ქესტი და ა.შ. პოსტმოდერნული, დროის რელევანტური პოეზია - პერფორმანსში გაცილებით უფრო მისაღებია (მსმენელისა და მაყურებლისათვის), ვიდრე - პოეზია - წიგნში (მკითხველისათვის), გამომდინარე დროის დეფიციტის, კონცენტრაციის დეფიციტის და პოსტმოდერნული ზედაპირულობის გამო.

ზურაბ რთველიაშვილის „საუნდ-პოეზია“ უშრეტი ენერგიით გაჯერებული უახლესი არტ-ფორმაა, სადაც პოეტი პოლიტიკური და სოციალური თემებით ვარირებს; მისი პოეტური ხმა ხშირად აგრესიული და პრეტენზიულია, და გამოირჩევა მოქალაქეობრივი და პიროვნული უკომპრომისობით. მიუხედავად ამგვარი პოეტურად „მძიმე“ თემატიკისა, ის ენობრივ პოეტად რჩება - სწვდება მის სიღრმეებს, იყენებს მის შესაძლებლობებს და საკუთარ, უჩვეულო ენად გარდაქმნის; მის პოეზიაში აქტუალურია ზაუმი, რომელიც დადასტებისა და ფუტურისტების ენობრივი მასალაა. თუმცა, ზაუმი აზრისგან დაცლილს არ ნიშნავს, და ზურაბ რთველიაშვილის ზაუმური ენაც მდიდარია სათქმელითა და შინაარსობრივი პასაჟებით.

ახალი ცნობიერების ნაკადი მეინსტრიმული კულტურის გადალახვის ან, სულაც, გვერდის აქცევის შედეგად იბადება, ან - პირიქით. კულტურის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილი ენაა და ახალი ცნობიერება არსებული ენების „გადალახვის“ გზითაც ცხადდება, რომლის ნათელი მაგალითიც ზურაბ რთველიაშვილის პოეზიაა.

ნაშრომში ასევე განხილულია თანამედროვე ქართული პერფორმანსი, მისი წარმომადგენლები და ზურაბ რთველიაშვილის განსაკუთრებული ადგილი ამ სივრცეში. უპრიანია ვთქვათ, რომ ქართული პოეტური პერფორმანსი ცალსახად ზურაბ რთველიაშვილის სახელთან ასოცირდება.

საკვანძო სიტყვები: პერფორმანსი, ქართული, პოეზია, რთველიაშვილი, ზაუმი

როდესაც ქართულ პოეტურ პერფორმანსს ვახსენებთ, მაშინვე ზურაბ რთველიაშვილის სახელი ტივტივდება მეხსიერებაში; ის იყო პოეტი-პერფორმერი, რომელიც სულ ახლახანს გარდაიცვალა, ადრეულ ასაკში, თუმცა, თავისივე პოეზიის მსგავსი მგზნებარე და აფეთქებული სიცოცხლის განმავლობაში, ბევრი შესანიშნავი ლექსი, პერფორმანსი და მოგონება დატოვა.

პერფორმანსი ხელოვნების სინკრეტული ფორმაა, სადაც მონაცვლეობს სიტყვა, ბგერა, რიტმი, მუსიკა, ჟესტი და ა.შ. პოსტმოდერნული, დროის რელევანტური პოეზია - პერფორმანსში გაცილებით უფრო მისაღებია (მსმენელისა და მაყურებლისათვის), ვიდრე - პოეზია - წიგნში (მკითხველისათვის), გამომდინარე დროის დეფიციტის, კონცენტრაციის დეფიციტის და პოსტმოდერნული ზედაპირულობის გამო.

„მიმდინარე ლიტერატურულ პროცესებს თუ მივადევნებთ თვალს, თვალმისაცემია პოეტური სადამოს ხშირი ჩანაცვლება პოეტური პერფორმანსით. მაგალითად: „ვივარ და გიქსოვ“, „ფერადი ქოლგების პოეტური პერფორმანსი“, „სარკე“, პოეტური პერფორმანსები „ვარდების რევოლუციის“ დროს და ა.შ. ამის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი ისიცაა, რომ პერფორმერი და პუბლიკა გაცილებით მჭიდროდ უკავშირდებიან ერთმანეთს; იშლება ზღვარი პოეტის გამონაგონ სამყაროსა და მსმენელის რეალურ მყოფობას შორის და აბსოლუტურად ასახავს პოსტმოდერნულ ორმაგი კოდირების ტენდენციას. „პირველად იყო სიტყვა“ ანუ ლოგოსის პირველქმნილობა, მთელი თავისი ძალმოსილებით, შეუცვლელ ეფექტს ახდენს მსმენელზე“ (გოგიაშვილი, 2017;136).

ჩვენი დროის რელევანტური თვითწარდგინებისა და მსოფლმედველობის გამოხატვის ფორმა პერფორმანსულია; ადამიანი „ყველა ღონეს ხმარობს“, რათა გააგებინოს მეორე ადამიანს, დაალაგოს გაუგებრობის „ბაბილონის გოდოლი“, მიაწვდინოს ხმა გარემოს. მიუხედავად ციფრული ერისა და მულტიმედიური საუკუნის, ადამიანები ერთმანეთის მიმართ უცხოვდებიან. რაც უფრო მეტია კონტაქტის საშუალება, ნაკლებია ურთიერთობის ხარისხი. პერფორმერი, გამომსახველობის ყველა საშუალებით ხმას აწვდენს ათასებს და მილიონებს. ზურაბ რთველიაშვილის პერფორმანსები სწორედ ამგვარი საყოველთაოობით გამოირჩევა: “Borsh for Europe”, Uppsala 2011, Dirk Huelstrunk - Soundpoetry impro, Ar Daidardo და სხვ.

ზურაბ რთველიაშვილის „საუნდ-პოეზია“ უმრეტი ენერგიით გაჯერებული უახლესი არტ-ფორმაა, სადაც პოეტი პოლიტიკური და სოციალური თემებით ვარირებს: ის ანტისაბჭოთა, დისიდენტურ მოძრაობაში იყო ჩართული; მონაწილეობას იღებდა „ვარდების რევოლუციაში“, შემდეგ კი, არსებული მთავრობის მიმართ კრიტიკულად განეწყო; ზურაბ რთველიაშვილი გახლდათ თანასწორობის ინსტიტუტის ერთ-ერთი ლიდერიც. მისი პოეტური ხმა ხშირად აგრესიული და პრეტენზიულია, და გამოირჩევა მოქალაქეობრივი და პიროვნული

უკომპრომისობით. მიუხედავად ამგვარი პოეტურად „მძიმე“ თემატიკისა, ის ენობრივ პოეტად რჩება - სწვდება მის სიღრმეებს, იყენებს მის შესაძლებლობებს და საკუთარ, უჩვეულო ენად გარდაქმნის; მის პოეზიაში აქტუალურია ზაუმი, რომელიც დადასტებისა და ფუტურისტების ენობრივი მასალაა. თუმცა, ზაუმი აზრისგან დაცლილს არ ნიშნავს, და ზურაბ რთველიაშვილის ზაუმური ენაც მდიდარია სათქმელითა და შინაარსობრივი პასაჟებით.

როგორც მწერალი, ლინგვისტი და საერთაშორისო ინტერნეტ-ჟურნალის LEVURE LITTERAIRE-ს დირექტორი როდიკა დრაგინჩესკუ მასთან ვრცელ და ღირებულ ინტერვიუში აღნიშნავს, რთველიაშვილი არის „პოეტი - პერფორმერი - შტურმი - ტაიფუნი - ტორნადო, როგორსაც დღეს იშვიათად თუ შეხვდებით“. ეს ინტერვიუ, შესაძლებელია, ზურაბ რთველიაშვილის პოეზიის გზამკვლევადაც დავისახოთ, რადგან მასში ავტორი ახდენს თვითრეფლექსიას. „ცნობიერებასთან მიდგომა შეიძლება, როგორც გაუცნობიერებლად, ისე გაცნობიერებულად“ (მამარდაშვილი, პიატიგორსკი, 2020:13). ზურაბ რთველიაშვილი საუბრობს ახალი ცნობიერების ნაკადზე, რომელიც უნდა განაპირობოს და ასახოს თანამედროვე პოეზიამ. უფრო ზუსტად კი, პოეზია უნდა გამოვიდეს მხოლოდ ვერბალური გამოხატვის ფორმიდან, აღემატოს მხოლოდ ენობრივ და ეროვნულ ჩარჩოს და „საუნდის“, ზაუმის, შეგრძნების დონეზე ესაუბროს სრულიად სამყაროს, რომელიც უკვე კვანტური რხევების სიხშირეებზე ვიბრირებს. მე ვიტყვოდი, რომ ზურაბ რთველიაშვილი კოსმოპოლიტი პოეტი-პერფორმერია, რომელიც აღარ სცნობს საზღვრებს და მიჯნებს. მან პერფორმანსის ძველისძველი არტ-ფორმა შეარჩია გარემოსთან საკონტაქტოდ. ზურაბ რთველიაშვილი განმარტავს, რომ თანამედროვე პოეტისთვის მხოლოდ თვითგამოხატვა აღარ არის საკმარისი, რადგან დრო სხვა გამოწვევების წინაშე აყენებს მას. თანამედროვე არტისტი უნდა ესაუბროს და შეერწყას მთელ სამყაროს, და ამით დაადასტუროს ერთიანობის ის არსებული მოდელი, რომელიც რეალურია.

ზურაბ რთველიაშვილის პოეტურის კრებულის - „პოეზიის დიქტატურა“ წინასიტყვაობაში - „ზურა რთველიაშვილის პოეტურ ბწკარზე გია ეძგვერადის მიკრო/ტელესკოპიური კირკიტი“ მხატვარი გია ეძგვერადე წერს: „შეიძლება ითქვას - ენა დღეს, ფორსირებულ რეჟიმში, ინფორმაციული წყლის სიმშრალიდან ყმაწვილი ღვინის დუღილის არალოკალიზებულ ექსტატურობად გარდაქმნას ცდილობს. სწორედ ასეთ მეტამორფოზაზე მიგვანიშნებდა და გვიბიძგებდა მაცხოვრის სასწაულიც! ენის ამ ფუნდამენტური ტრანსფორმაციის განხორციელების ყველაზე ერთგული თანამდგომი პოეტები სიტყვებს და მათ კონტექსტუალურ კავშირებს ისე სპეციფიკურად გრეხენ, რომ სიტყვათა უკან, მანამდე სწორედ სიტყვათა მიერვე ჩახშული და გადაფარული ჰაერი და სივრცე იჩენს თავს“ (ეძგვერადე, 2017:4). სწორედ ასეთ პოეტად მოიაზრებს გია ეძგვერადე ზურაბ რთველიაშვილს და დასძენს, რომ ჰაიდვეგერისეული „პოეზიის“ ანუ ადამიანის სრულყოფილი მეტამორფოზის სულისჩამდგმელები შემოქმედები არიან. პოეზიის შესახებ თავად ავტორი წერს, რომ „პირველ ყოვლისა, ეს არის: ლინგვისტური ძალადობისგან, დრამატურგიული ჩარჩოებისგან, შემთხვევითი ხმაურისგან გამოთავისუფლებული ხმა, ენერგია, იდეა,

რომელსაც არასოდეს ჰქონია და არა აქვს პირდაპირი კავშირი ვერბალურ ნიშნებთან და ამ ნიშნებისგან ხელოვნურად შეკოწიწებულ კულტურებთან“ (რთველიაშვილი, 2017:8).

„პოეზიას რადიკალურად განსხვავებული ბუნება აქვს, ის მუდამ გახსნილია სამყაროს მარადცვალებად ვერსიებზე სასაუბროდ. თქვენს მიერ ზევით ნახსენებ ერთ-ერთ თავის დიალოგში „კრატილოსი“, პლატონი ხაზგასმით საუბრობს ვერბალური ცნობიერების შეზღუდულ ბუნებასა და გამომხატველობით შესაძლებლობებზე, მას ფაქტიურად აბსურდულ თამაშამდე დაჰყავს ეს საკომუნიკაციო ფენომენი“, (რთველიაშვილი, დრაგინჩესკუს ინტერვიუ) - ამბობს ზურაბ რთველიაშვილი. იგი პლატონის ლიტერატურული ესთეტიკის საფუძველზე მოიაზრებს თავის არტისტულ ხედვას. ვერბალური შესაძლებლობის ლიმიტირებულობა ყველაზე ცხადი ხდება მეოცე საუკუნის მიწურულს, მიუხედავად იმისა, რომ ენაა მწერლის სამუშაო მასალა, ისევე, როგორც, ფერი - მხატვრისთვის, ბგერა - კომპოზიტორისთვის, ბრინჯაო - მოქანდაკისთვის. ის პოეტური მატრიცა, რომელიც საუკუნეების განმავლობაში განსაზღვრავდა პოეზიას, დაირღვა, გარდაიქმნა ან, სულაც, გაქრა. „მამა მოკვდა! მამა მოკვდა! მამა მოკვდა! კვლავ დაჟინებით ვიმეორებ ამ უკვდავ ფრაზას და მახსენდება ჩემი ერთ-ერთი პერფორმანსი ამ თემაზე, სახელწოდებით „Papa was a Trolling Stone“, (რთველიაშვილი, დრაგინჩესკუს ინტერვიუ) - წერს ზურაბ რთველიაშვილი. მარტივი ამოსაცნობია 60-იანი წლების საოცრად პოპულარული ინგლისური როკ-ჯგუფის, მამების თაობის სათაყვანებელი Rolling Stones-ის ირონიული რემინისცენცია და მაშინდელი ცნობიერების მოძველებულად ცნობის დეკლარირება. დიახ, ზურაბ რთველიაშვილის შემთხვევაში, სრულიად ექსკლუზიურ არტისტულ მოვლენასთან გვაქვს საქმე ქართულ ხელოვნებაში! 90-იან წლებში, როდესაც საქართველო დიდი საზოგადოებრივ-პოლიტიკური-ეროვნული ფორმაციის სტადიაში იმყოფებოდა, ზურაბ რთველიაშვილი, თავის მეგობრებთან - დავით ჩიხლაძესთან, მამუკა ცეცხლაძესთან, შოთა იათაშვილთან და სხვებთან ერთად, პერფორმანსების პრეცედენტს სთავაზობდა ქართულ კულტურას. ერთ-ერთ სატელევიზიო გადაცემაში ის ამბობს, რომ როგორც თავდაპირველი სახით არსებობდა პოეზია, როგორც მელოდიისა და ჟესტის განუყოფელი ნაწილი, და გულისხმობს სინკრეტიზმს (ავტორის შენიშვნა), ამგვარ ფორმატში აღიქვამს ისიც. ის ამბობს, რომ პოეზიას ათავისუფლებს ზედმეტი ტექსტისაგან, რადგან პოეზია პოეზისია, და მთელი არსებით ერთვება ახალი ცნობიერების ნაკადის გამოხატვის მცდელობაში. მეცნიერი კონსტანტინე ბრეგაძე თავის სტატიაში ზურაბ რთველიაშვილს „ქართული პოეზიის მნათე ოქროპირს“ უწოდებს და აღნიშნავს, რომ მისი შემოქმედება მეოცე საუკუნის დასაწყისში ჩასახული ქართული ექსპრესიონიზმის გაგრძელება და დამასრულებელი რკალია: „საქართველოში ავანგარდიც და ექსპრესიონიზმიც თავისი გასრულებისა და განვრცობის მოლოდინში იყო და გასრულდა კიდევ დაგვიანებით - ავანგარდი „რეაქტიული კლუბით“, ექსპრესიონისტული მხატვრობა კარლო კაჭარავათი, ხოლო ლიტერატურული ექსპრესიონიზმი განივრცო და განესრულება ზურაბ რთველიაშვილის ექსპრესიონისტული ლირიკით“ (ბრეგაძე,

2014). თუმცა, რთველიაშვილს არ ჰყოფნის ექსპრესიონიზმის გამოვლენის მხოლოდ ტექსტური ქსოვილი და პერფორმანსით (წარმოდგენით) გვთავაზობს მას; მისი სხეულის ენა, მიმიკა, ტონალობა და ინტონაცია, საოცარი, დიონისური გახელებით აღმოცენებული რიტმულობა მის პოეზიას მასთანვე აიგივებს. მისთვის პერფორმანსი პოეტური გამომსახველობა კი არა, მისივე არსებაა. სწორედ ამიტომ, რთველიაშვილის შემოქმედებაში არ არის ლირიკული გმირი, რომელიც მხოლოდ ტექსტების ტყვე და ავტორის მისტიფიკაციაა; ზურაბ რთველიაშვილის ხელოვნება ზურაბ რთველიაშვილია. არტისტული გარდასახვებიც კი მხოლოდ თვითრეფლექსია და დაუჯერებლობამდე მისული გულწრფელობაა. ეპატაჟიც სიმართლის ტირაჟირებას ემსახურება და ის არ ეძიებს პოსტმოდერნულ სიმულაკრუმებსა და ორმაგ კოდირებას. სერბი კონცეპტუალისტი და პერფორმანს არტისტი - მარია აბრამოვიჩი თავის მანიფესტში - „ხელოვანის ქმედება“ წერს: „An artist should not lie to himself or others“ (ხელოვანმა არ უნდა მოიტყუოს თავი ან სხვები); (აბრამოვიჩი, 2010) გულწრფელობის ამგვარი ესთეტიზირება მეტამოდერნიზმის ძირითადი მახასიათებელია. სწორედ ასეთი სიმართლითა და თავისი თავის ყველაზე ორგანული ნიღბით ცხადდება ზურაბ რთველიაშვილი მსმენელის წინაშე. მიუხედავად მისი დიდებული იმპროვიზაციისა, ზურაბ რთველიაშვილის ტექსტი მისეული შესრულების გარეშეც ღირებულია. თუმცა, არ ვიცი, როგორ უნდა წაგვეკითხა ის, თავად ავტორს რომ არ ესწავლებინა?

„ყური დამიგდე, შენ კი არა
მე ვარ ვენახი!
ფოლადის მტევნებს ვაჩხრიალებ
მჩატე სხეულზე
ენისელი ვარ, რქაწითელი და კარდენახი,
ყურძნის ტევრი ვარ,
საწნახელში გამომწყვდეული“.

შუა საუკუნეების დემეტრე პირველისეული იამბიკოს „შენ ხარ ვენახის“ ინტერტექსტი მისი ახლებურად გადააზრებაა; „ღვთისმშობელისადმი“ აღვლენილი მეტაფორა - საგალობელი, სხვა კონტექსტითა და სიმბოლიკით, მთლიანად ავტორისაკენ ბრუნდება და გვიცხადებს, რომ სხეულის საწნახელში გამომწყვდეული ღვთაებრივი სულია - „ყურძნის ღმერთი“, „გვირგვინოსანი“, „ცეცხლოვანი სიტყვებით“ - გარკვეულწილად, ზეკაცია.

მისივე სიტყვებიდან გამომდინარე, ახალი შემოქმედი ფუტურისტი; ფუტურისტი ძველის განადგურებით ასუფთავებს გონებასა და სულს, და ახალ ცნობიერებას ამკვიდრებს. დასაწყისში ვახსენე, რომ ზურაბ რთველიაშვილი ენობრივი პოეტია, მიუხედავად იმისა, რომ იგი იზღუდება ვერბალური გამოხატვის საშუალების სიმწირით. მისი ენობრივი შესაძლებლობები კონკრეტულ ენას სცილდება და სპეციფიკურსა და უნივერსალურ ზაუმს მოიცავს; ქართულ, რუსულ, ინგლისურ ენებზე წარმოდგენილ პერფორმანსებში ზაუმი ამავე ენების ფონეტიკურ სპეციფიკაზეა აგებული. ერთ-ერთ გადაცემაში ამბობს, რომ მისი შემოქმედება ყოველთვის დიალოგია, დიალოგია გარემოსთან; დიალოგი კი არის მცდელობა,

გვერდით მყოფს გააგებინო, აუხსნა; ამიტომ ზურაბ რთველიაშვილის ზაუმიც კი განსაკუთრებულად გასაგები და მარტივად დაშიფრულია; ის არის პოეტი, რომელიც არ ქმნის ხელოვნურ ბუნდოვანებას, არამედ ბუნდოვან საკითხებს ასეთივე ფორმით წარმოადგენს. „ახალ ღვინოს“ (ახალ ცნობიერებას) „ახალ ტიკებში“ (ახალ ენასა და ფორმაში) ასხამს და დადა-მეფე პოეტი თეატრალიზებულ ავტომატის ხმას დადაისტური ალუზიით - „და და და და“-თი ანაცვლებს.

ახალი ცნობიერების ნაკადი მეინსტრიმული კულტურის გადალახვის ან, სულაც, გვერდის აქცევის შედეგად იბადება, ან - პირიქით. კულტურის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწილი ენაა და ახალი ცნობიერება არსებული ენების „გადალახვის“ გზითაც ცხადდება, რომლის ნათელი მაგალითიც ზურაბ რთველიაშვილის პოეზიაა. „ჩვენ ვერ შევძლებთ ენის, როგორც ხელუხლებელი ფაქტის აღდგენას, რომლამდეც არ არსებობდა ენა, შემდეგ კი წარმოიშვა, როგორც რაღაც პირველადი“ (მამარდაშვილი, პიატიგორსკი, 2020:19).

„ეგო არ წარმოადგენს ცნობიერების რეფლექსირებული აქტების უშუალო ერთობას. არსებობს ასეთი აქტების იმანენტური ერთობა - ესაა ცნობიერების ნაკადი, რომელიც თვით ახდენს საკუთარი თავის კონსტიტუირებას საკუთარი ერთობის სახით - და ტრანსცენდენტული ერთობა: მდგომარეობები და ქმედებები. ეგო - ესაა მდგომარეობებისა და ქმედებების ერთობა, და ასევე - ფაკულტატურად - თვისებების“. (სარტრი, 2021:96) მიუხედავად იმისა, რომ პერფორმანსული აქტი, თავისი ხასიათით, უფრო ავანგარდულ-ანარქისტული ხასიათის მატარებელია, ზურაბ რთველიაშვილის პერფორმანსს ეგოს გამორკვევისა და გაცხადების არტისტულ ფორმად მოვიაზრებ, სადაც სამყაროსმიდმიერი ტრანსცენდენტურობით საკუთარი თავისა და კოსმოსის ერთობასა და ერთარსობას გვიმტკიცებს. ლექსში „პარაზიტი“ ვკითხულობთ:

„ვარ კრემატორი, ავსებული ხალხთა ცოდვებით,
ვარ საროსკიპო, უდღეურად ამბიციური,
თქვენნაირი ვარ, პარაზიტი, მხდალი, ხორცმეტი,
სხვების დარდი ვარ, ძვირფასი და ყოველდღიური“.
(რთველიაშვილი, 2017:42)

მისი ბევრი ლექსი იწყება საკუთარი ეგოს - საკუთარი თავის წარდგენით. ლექსში - „წმინდა მგლების ლოცვა“ - წერს:

„წმინდა მგელი ვარ,
ვერცხლისფერი დავფარე ველი -
ულუფას ველი შენი ხელით,
უფალო წმინდა!
მე ვარ მძევალი საკუთარი ნიჭის
და
მცველი

(ა) უუუუუუუუუუუუუუუუუუუუუუუუუუუუ
შენდამი ჩემი ლოცვა
მიიღე წმინდად!“ (რთველიაშვილი, 2017:43)

ალიტერაციული ბადე, მკვეთრი ექსპრესია და ლექსის კიბისებური გრაფიკული ჩანაწერი დიდ შთაბეჭდილებას ახდენს მკითხველსა და მსმენელზე. აღსანიშნავია, რომ პოეტები, რომლებიც საუკეთესო დეკლამატორებიც არიან, აქცენტურ მახვილებზე გრაფიკული ჩანაწერებითაც პედალირებენ ; საკმარისია, გავიხსენოთ ვლადიმირ მაიაკოვსი და მუხრან მაჭავარიანი. მის ლექსებში ვხვდებით როგორც იდიომების რეკონსტრუქციას, ასევე ალუზიასა და ინტერტექსტებს: „ჩემს ერთგულ ფეხებს,/ამ/ჩემ/ფეხებს“, ლექსში - „აპოკრიფი (II); (რთველიაშვილი, 2017:53) „მე ლექსებს არ ვწერ,/უსასრულოდ სტრიქონებს/ვკარგავ“, ლექსში - „ვარჯიში ღმერთისთვის“ (რთველიაშვილი, 2017:51).

ზურაბ რთველიაშვილი, მართლაც, ქართული პოეზიის ყველა იმ რეგალიის მატარებელია, რომელიც მან, თავის მეგობრებთან ერთად, თვითირონიულად მოიღო. მისი პოეზია და პოეტური პერფორმანსი პროვოკაციულია, ამ სიტყვის საუკეთესო გაგებით. მგზნებარე, ძალიან ნიჭიერი და დიონისური ცეცხლით აღსავსე პოეტი აპროვოცირებს ახალი ადამიანის ახალ ცნობიერებას, რომელსაც მთელი ძალით, ღონით და უნარებით გამოხატავს.

2021 წელს საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს მიერ დაფუძნდა ზურაბ რთველიაშვილის სახელობის პრიზი, რომელიც მხატვარ მამუკა ცეცხლაძეს გადაეცა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ბრეგაძე, ვ. (2014). ზურაბ რთველიაშვილი - ქართული პოეზიის მნათე ოქროპირ! სამეცნიერო ჟურნალი „სემიოტიკა“. <https://semioticsjournal.wordpress.com/2014/10/11/%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%A2%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%94-%E1%83%A0%E1%83%94%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%AB%E1%83%94-%E1%83%96%E1%83%A3%E1%83%A0/>
 2. გოგიაშვილი ნ. (2017). პერფორმანსის მნიშვნელობა თანამედროვე ქართულ პოეზიაში, „ინტერკულტურული დიალოგები“, შრომები IV. თელავი. გვ.134-138
დრაგინჩესკუ, რ. ინტერვიუ ზურაბ რთველიაშვილთან. საერთაშორისო ინტერნეტ-ჟურნალი LEVURE LITTERAIRE. <http://levurelitteraire.com/%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%A2%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%95%E1%83%98%E1%83%A3-%E1%83%96%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%90%E1%83%91-%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%90%E1%83%A8%E1%83%95/>
 3. მამარდაშვილი, მ. პიატიგორსკი, ა. (2020). სიმბოლო და ცნობიერება. თბილისი: გამომცემლობა „კალმოსანი“.
 4. რთველიაშვილი, ზ. (2017). პოეზიის დიქტატურა. თბილისი: გამომცემლობა „ინტელექტი“.
 5. სარტრი ჟ.პ. (2021). ეგზისტენციალიზმი ჰუმანიზმი, ემოციათა თეორიის მონახაზი, ეგოს ტრანსცენდენცია. თბილისი: გამომცემლობა „აქტი“.
- Abramovic Marina, An artist's life Manifesto, Davide W. Pairone, 25/10/2010
https://www.lobodilattice.com/marina_abramovic_artist%e2%80%99s_life_manifesto

Zurab Rtveliashvili and Georgian Poetic Performance

Gogiashvili Nino

Iakob Gogebashvili Telavi State University

Abstract

The moment we mention Georgian poetic performance, we immediately think about Zurab Rtveliashvili; he was a poet-performer, who passed away at a young age recently, although during his passionate and explosive life, just like his poetry, left us many wonderful verses, performances and memories.

Performance is a syncretic form of art, where alternates word, sound, rhythm, music, gesture and etc. Postmodern, time-relevant poetry in a performance is far more acceptable (for listeners and spectators) than poetry in a book (for readers), due to lack of time, deficit of concentration and postmodern superficiality.

Zurab Rtveliashvili's "sound poetry" is the latest art-form saturated with inexhaustible energy, in which the poet varies with political and social topics; his poetic vice is often aggressive and pretentious and is distinguished by civil and personal uncompromisingness. Despite such poetically "heavy" thematic, he still remains as lingual poet – he explores its depths, uses its potential and transforms it into his own, unusual language; in his poetry topical is Zaum, the linguistic material of Dadaists and Futurists. However, Zaum does not mean absence of thoughts and Zurab Rtveliashvili's language is also rich with utterances and content passages.

A stream of new consciousness is born by overcoming or even avoiding the mainstream culture; or vise-versa. One of the essential parts of culture is language and a new consciousness also appears through "overcoming" existing languages, a clear example of which is Zurab Rtveliashvili's poetry.

The paper also discusses contemporary Georgian performance, its representatives and Zurab Rtveliashvili's special position in this space. It would be right to say that Georgian poetic performance is uniquely associated with Zurab Rtveliashvili's name.

Keyword: Performance, Georgian, Poetry, Rtveliashvili, Zaum.